

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ
СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
29-31 березня 2006 р.

Том 1

Київ 2006

Гадаємо, що неможливо не визнати роль математичних методів моделювання як найбільш ефективного засобу продукування інформації, як метазасобу, який надає можливість модельного представлення будь-якої соціальної системи (найскладнішого із усіх об'єктів соціально-гуманітарного пізнання) як єдиного організму, цілісної інформаційної бази. Ступінь інформаційного забезпечення, інтенсивність обміну інформації обумовлюють якісно вищу активність та плідність суб'єкт-об'єктних взаємин, а відтак й ефективність пізнавальної діяльності знаходиться в прямій залежності від міри математизації.

Проте сказане не повинно стати підставою для звинувачення нашої позиції в редукціонізмі. Ми чітко усвідомлюємо розмежування вищих та нижчих форм руху матерії і тому маємо уточнити свою позицію: завдяки евристичності сучасних математичних методів, які моделюють елементарні інформаційні процеси, що притаманні різноманітним формам творчої діяльності людини, все ж можливо відтворити логічні операції, похідні від заданого людиною рівня "творчості", залишаючи за її межами рефлексію, інтуїцію тощо – форми творчості, які не мають свого логічного пояснення навіть для самого суб'єкта.

Тож висновок: математизація соціально-гуманітарних сфер пізнання є потужним засобом в досягненні нових знань, але яким би універсальним він не видавався, все ж він не стане в один ряд із творчими можливостями діалектичного осягнення дійсності. Математика дає узагальнене інформаційне забезпечення, а відтак має прикладне значення щодо руху в пізнанні сутності.

Зоя Стежко

к. філос. н., доцент, м. Кіровоград

Проблеми методології наукового пізнання в ситуації постмодерну

Треба відмітити, що, хоча сучасна неklasична наука ще ставить метою створення універсальної наукової картини світу на основі концептуальної

єдності, розуміння нереальності такого завдання стає все більш помітним, формується проміжний (між неklasичним та постнеklasичним) стиль мислення як початок нового, пост-модерністського світогляду. Риси нового стилю мислення:

- змінилося розуміння предмета пізнання з "чистої" реальності, даної у відчуттях, до деякого її зрізу;

- наука перейшла від вивчення незмінних речей, які здатні вступати в певні зв'язки, до вивчення умов, потрапляючи в які, річ тільки і стає собою;

- залежність знань про об'єкт від засобів пізнання та певної організації знання (в т. ч. приладів);

- якщо класична наука мала справу з об'єктом, який відображається в єдино можливий істинний спосіб, то сучасна наука має справу з множиною проєкцій цього об'єкта, але ці проєкції вже не претендують на остаточне всебічне його пояснення;

- підвищення рівня абстрактності науки, втрата нею наочності ведуть до вивчення реальностей потенційних (квантова механіка) та віртуальних (фізика високих енергій), а це, в свою чергу, призводить до того, що стає важко відділити теорію від факту, емпіричне від теоретичного;

- прискорений розвиток біосферного класу наук (біогеохімія, біогеографія, біоценологія тощо). Життя вже не здається випадковим явищем у всесвіті, а стало розглядатись як закономірний результат саморозвитку матерії.

Таким чином, класична модель світу як механізму замінилась моделлю світу-думки, який базується на ідеях всезагального зв'язку, мінливості та розвитку, діяльнісного підходу думки до невичерпної матерії. Знання замість абсолютно достовірного розуміється як відносно істинне, а цінність життя різко підвищується.

Висновок. Постмодернізм принципово відкидає виділення пріоритетної сфери культури, критикуючи геоцентризм, мистецтвоцентризм, соціоцентризм, раціоцентризм. Наука повинна усвідомити межі своєї ефективності і визнати результативність нераціональних способів пізнання як рівноцінних собі, тобто

визнати рівноправність всіх сфер культури: науки, релігії, філософії, мистецтва, моралі тощо.

Постмодерністське світосприйняття стверджує, що істини науки чи релігії не варті того, щоб в ім'я їхнього торжества особистість жертвувала своєю свободою, гідністю, життям. Наприклад, головне полягає не в тому, відповідає чи не відповідає геліоцентризм реальності, а у забезпеченні таких соціокультурних умов, за яких особистість, котра вірить в геліоцентризм, може відкрито сказати про це. З цього погляду принципове значення мають можливість і здатність особистості вільно говорити з іншими про те, що їй здається істинним, а не лише про те, що фактично є таким. Проте така позиція фактично є основою нового центрзму — антропоцентризму та похідної від нього свободи особистості.

При постулюванні рівноправності всіх сфер культури в пізнанні світу постмодернізм припускає на певний час певний пріоритет будь-якого компоненту культури, наприклад, мистецтва. Мабуть, в чомусь правий був Ф.Ніцше, коли говорив: “Мистецтво нам дається, щоб не вмерти від істини”. Тільки мистецтво дає нам абсурдну радість. Суспільство має прийняти такий вибір як рівноцінний, стверджує постмодернізм.

Надія Сухова

к. філос. н., доцент, м. Київ

Причини зниження якості освіти в Україні

Вже третій рік більшість вищих навчальних закладів нашої держави експериментують з новими формами навчання. Міфи Болонського процесу в Україні безумовно змінили національну освіту, але чи на краще? На практиці вища школа зіштовхнулася з новими проблемами: технократизму, формалізму, стереотипізації поведінки та способу життя молоді на підставі продукування